

Γενικό Λύκειο Θέρμου Αιτωλοακαρνανίας

Παροιμίες
Ιστορίες
Τραγούδια

Της Αιτωλοακαρνανίας και της Δυτικής Ελλάδας γενικότερα

Βενέδικτος Θεολογίτης

Αγρίνιο 2008

ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

Για τον καιρό και τη σοδειά

- | -Κάλιο χίλια κάρβουνα, μπέρι χίλια πρόβατα. (Το χειμώνα, καλύτερα να έχεις κάρβουνα παρά πρόβατα).
- | -Χαρά στα Φώτα τα στεγνά κι στα Λαμπρά βρεμένα. (Όταν τα Θεοφάνια ο καιρός είναι καλός και το Πάσχα βροχερό τότε κι οι σοδιές θάναι καλές).
 - Τα Χριστούγεννα στεγνά, τα Φώτα χιονισμένα κι η Λαμπρή βρεχούμενη, τ' αμπάρια γεμισμένα. Πληρέστερη από την προηγούμενη.
 - Κόκκινη Ανατολή, βρεγμένη Δύση.
 - Μάης άβρεχος, μούστος άμετρος. (Αν είναι «στεγνός» ο Μάης τα σταφύλια θα τσακιώνται).
 - Χιόνισ' έβρεξ' ο Γενάρης, όλοι οι μύλοι μας θ' αλέσουν.
 - Αν ίσως βρέξει ο τρυγητής, χαρά στον τυροκόμο.
 - Μάρτης είναι νάζια κάνει, πότε κλαίει πότε γελάει.
 - Μη σε γελάσει ο Μάρτης το πρωί και χάσεις την ημέρα (Για το άστατον του καιρού στον συγκεκριμένο μήνα)
 - Το Μάρτη ξύλα φύλαγε (ή μάζευε) μη κάψεις τα παλούκια (Όμοιο)
 - Μη σε γελάσει ο βάτραχος ή το χελιδονάκι, αν δε λαλήσει τζιτζικας δεν είν' καλοκαιράκι
 - Του ήλιου ο κύκλος άνεμος, του φεγγαριού χειμώνας
 - Με τον καιρό και το δεντρί κάνει καρπό και φύλλα (όλα γίνονται με τον καιρό)
 - Το τραγούδι με τον τρύγο, το Δεκέμβρη παραμύθι (κάθε πράμα στον καιρό του)
 - Χιόνι του Δεκεμβριού, χρυσάφι του καλοκαιριού (τα χιόνια του Δεκέμβρη, βοηθούν στην καλή σοδειά)
 - Η Πούλια βασιλεύοντας / το μήνυμά της στέλνει μηδέ τσοπάνης στα βουνά/ μήδε ζευγάς στο κάμπο (Μπαίνουμε στο χειμώνα, άρα σταματούν οι δουλειές του φθινοπώρου).

Για την αγάπη, τον έρωτα, το ταίριασμα και το γάμο

- Όπου δεις πολλήν αγάπη, βλέπε και μεγάλη αμάχη. (Οι ... στενές επαφές, στο τέλος φέρνουν τσακωμούς). Γι' αυτό:
 - Ανάρια – ανάρια το φιλί, για νάχει νοστιμάδα.
 - Το κάστανο θέλει κρασί και το καρύδι μέλι. (Ταίριασμα)
 - Αγάπαγε η Μάρω το χορό και βρήκε άνδρα χορευτή. (Για τα ταιριαστά ζευγάρια)

Για τους δουλευταράδες, τους προκομμένους, τους τίμιους, τους αρχοντάνθρωπους κλπ.

- Δεύτερο αλέτρι, δεύτερο δεμάτι. (Όσο περισσότερο δουλέψεις τόσο περισσότερο θα κερδίσεις)
- Αν χάθηκαν τα χρήματα η αρχοντιά απομένει. (Οι άρχοντες και να φτωχύνουν μένουν αξιοπρεπείς)
- Βασιλικός κι αν μαραθεί τη μυρουδιά την έχει. (Από την ομορφιά ή την αρχοντιά πάντα κάτι μένει)
- Κάλιο γνώση παρά γρόσι. (Πολυτιμότερη η γνώση του πλούτου)
- Το ήμερο αρνί βζαίνει από δυο μανάδες το άγριο ούτ' απ' τη δικιά τ' (οι πράοι είναι πιο κερδισμένοι)
- Το αγώι ξυπνάει τον αγωγιάτη. (Τα κίνητρα κάνουν τον άνθρωπο να προσπαθεί).

Για τη φτώχεια, την τεμπελιά, την κακομοιριά, την πλεονεξία, την ατιμία κλπ.

- Φτωχός άγιος, δοξολογιά δεν έχει. (Το φτωχό, δεν τον υπολογίζει κανείς)
- Ο Θεός φτωχούς κάνει, άμοιρους δεν κάνει. (Όλοι έχουν την τύχη τους)
- Ακαμάτης νέος, γέρος διακονιάρης. (Δεν εργάστηκες νέος, θα δυστυχήσεις γέρος)
- Του τεμπέλη το καρβέλι είναι διπλό. (Πολλές φορές ο τεμπέλης έχει σπουδαία τύχη)
- Η ακαμάτρα και λωλή, έχει την τύχη τη καλή. (Λέγεται για τις ανάξιες που καλοπαντρεύονται ή για τις άξιες που κακοπέφτουν)
- Η αλεπού δε φυλάει τις κότες. (Μην εμπιστεύεσαι τους πονηρούς)
- Η κολοβή η αλεπού και τις άλλες ήθελε να κολοβέψ'. (Για όποιον θέλει να μεταδώσει τα κουσούρια του)
- Ας με λένε Αλημπεήνα κι ας ψοφάω από τη πείνα. (Για τις ψωροπερήφανες)
- Έφαγε αυγό κι αλείφτηκε ως τ' μέσ'. (Για τους αδέξιους, για κείνους που τρώνε ...στραγάλια και δε λερώνονται)
- Άδειος και καθούμενος τα 'σπαζε και τα 'ραβε. (Όποιος δεν έχει τι να κάνει, δημιουργεί ζητήματα)
- Άσκοπος νους, διπλός ο κόπος (Ο απερίσκεπτος κοπιάζει διπλά).
- Τ' αφύ το ξύδι τ' αγγειό χαλάει (Επιζήμια η οξύτητα)
- Αρνί που δε βελάζει γάλα δεν τρώει (Δεν δικαιώνεται όποιος δεν διεκδικεί τα δίκια του)
- Αν δεν κλωτσήσει ο γαίδαρος δεν τον ξεφορτώνουν (όμοια)
- Όλο λάδ' – λάδ' κι από πίτα τίποτα (Όλο λόγια ή έργα επίδειξης κι όχι ουσίας)
- Με πορδές δε βάφονται αυγά (Δε γίνονται έργα χωρίς τις απαραίτητες προϋποθέσεις)
- Στου φαί ούλ' οι καλογέρ' μαζί, στη δ'λειά κάτ' απ' τ' πατλιά = για φαγητό και καλοπέραση όλοι πρώτοι. Αντίθετα όταν προκύπτει δουλειά, εξαφανίζονται όλοι. Παραλλαγή της ίδιας:

- Για του φαΐ ούλ' ικί, για δ'λούλα μες τ' πατλούλα.
- Σαπουνίζοντας γουρούν' χάνεις χρόνο και σαπούν' (Για τις ματαιόπονες πράξεις)
- Το γρούν' πρόβατο δε γίνεται (ο κακός ο άνθρωπος δε διορθώνεται)
- Όλα τα γρούνια τα'ν ίδια μουτσούνα έχουν(οι κακοί είναι όλοι ίδιοι)
- Η γριά δεν είχε δαίμονα κι αγόρασε γουρνόπλο (Για όσους δημιουργούν μόνοι τους προβλήματα)
- Κάλιο γλώσσα οχιάς παρά κακής γυναίκας. (Χωρίς εξηγήσεις)
- Γνέθει – γνέθει η παπαδιά κι ο παπάς ξεβράκωτος. (Για κείνους που δεν μπορούν να τελειώσουν μια δουλειά)
- Όποιος κοιμάται το πρωί, παλιά ρούχα τη Λαμπρή. (Για τους αχαϊρευτους)
- Έκλεψε τ' αυγό θα κλέψει και την κότα (Οι κακές συνήθειες μεγαλώνουν)
- Μακριά κλωστή μουρλός ο ράφτης. (Για κείνους που τους λείπει το μέτρο)
- Από κει που πήδησε η κατσικά θα πηδήσει και το κατσικάκι. (Για τα κορίτσια που μιμούνται τις όχι και τόσο καλές μητέρες)
- Τ' διακουιάρ' κουμμάτια δώστ' κι από στράτις ξέρ' (Για 'σους αντί για βοήθεια δίνουν συμβουλές)
- Του ζητιάνου κομμάτια δώστ και στράτα μη του δείχν'ς. (Στο φτωχό δώσε τη βοήθειά σου κι όχι συμβουλές)
- Από πού είσαι κλωναράκι; -Από κείνο το κλαδάκι. (Κατά μάνα κατά κύρη κατά γιο και θυγατέρα)
- Ο Εβραίος σαν τα χάνει τα παλιά τεφτέρια πιάνει (Όταν κάποιος βρεθεί σε δυσχερή οικονομική κατάσταση, ζητά κι αυτά πούχει χαρίσει)
- Το κ'τσό του γρούν' τρώει το γούρμο απιδ' (Όταν οι ανίκανοι έχουν τις καλύτερες επιτυχίες)
- Τ' αδειανό βαρέλι βροντάει πιο πολύ απ' το γεμάτο. (Οι κούφιοι, οι ανόητοι θορυβούν μόνο χωρίς να λένε τίποτε). Παραλλαγή της ίδιας παροιμίας:
- Τ' άδεια βαρέλια και τ' άδεια κεφάλια κάνουν πολύ θόρυβο.
- Για το τζάμπα χάνομαι για το βερεσέ πεθαίνω. (Για τους τρακαδόρους αλλά το λέει αγανακτισμένος κι αυτός που προσπαθούν να τον κοροϊδέψουν σε μια συναλλαγή)
- Πάνω που μας χρεωστάγανε μας πήραν και το βόδ'. (Κερατάς και ζημιωμένος)
- Φτωχό αρνί, πλατιά ουρά. (Λέγεται για μερικούς που ενώ δεν έχουν προσόντα, χάρες, τόσο πιο πολύ επαίρονται)
- Όποιος λυπάται το καρφί χάνει και το πέταλο. (Για τους τσιγκούνηδες που για να αποφύγουν ένα μικρό κόστος προκαλούν μεγαλύτερη ζημιά)
- Ιγώ ήρθα ν' ανασάνου κι ηύρα μαλλί να ξάνου. (Λέγεται όταν αντί αναπαύσεως δημιουργείται κι άλλη δουλειά)
- Οι λύπες κόβουν γόνατα κι οι λογισμοί γερνάνε.
- Κοιλιά γεμάτη αυτιά δεν έχει. (Ο πλούσιος δεν καταλαβαίνει το φτωχό)
- Κούρεψε τα' αυγό και πάρε το μαλλί του. (Ουκ αν λάβεις παρά του μη έχοντος)

-Κρασί σε πίνω για καλό κι εσύ με πας στον τοίχο. (Για τους μεθυσμένους)

Για την αδικία

-Αδικιάς σπυρί σπαρμένο κι αν φυτρώσει δε σταχιάζ'. (Το άδικο δεν ευλογείται)

Παροιμίες με ζώα

-Η προβατίνα ακέρια κι ο λύκος χορτάτος δε γίνεται. (Δε γίνεται τίποτε χωρίς θυσίες)

-Αλλού τα κακαρίσματα κι αλλού γεννούν οι κότες. (Αλλού περιμένουμε κάτι και αλλού γίνεται)

-Σαράντα τ' άλογο, εξήντα το σαμάρ'. (Όταν δίνουμε μεγαλύτερη αξία στα δευτερεύοντα)

-Αν ψοφήσει τ' άλογο απ' το φαϊ, λύκος να το φάει. (Καλύτερα να χαθούν τα άχρηστα πράγματα)

-Σφίχνει η μύγα του γομάρ' το διαβαίνει το μουλάρ'. (Όταν δυσανασχετείς για κάτι)

-Το μπλάρ' εφτά φουρές τ' μέρα σκέφτιτι να σκουτώσ' τουν αφέντ' κι η γ'ναίκα ιννιά

-Δεν το λέει η γίδα το λέει το κέρατό της (Για όσους προσπαθούν να κρύψουν κάτι, χωρίς όμως επιτυχία)

-Κι από στέρφα γίδα γάλα βγάν'. (Για όσους κερδίζουν από απίθανες πηγές / για τους φιλάργυρους)

-Ο κάβουρας στην τρύπα του μεγάλος ρήγας είναι. (Ο καθείς στο σπίτι του είναι κύριος)

-Από του κόκορα τ' αυγό δεν βγαίνει περισσότερα. (Κανείς δεν μπορεί να πετύχει περισσότερα από τις δυνάμεις του)

- Η σκύλα από τη βιάση της γεννά στραβά κουτάβια. (Για το πόσο επιζήμια είναι η βιασύνη)

-Αν φοβόταν ο λύκος το χειμώνα θάφτιανε και τράγια κάπα. (Λέγεται για κείνους που δεν έχουν ανάγκη από κάτι)

-Βάλε το λύκο μπιστικό την αλεπού δραγάτη. (Όταν αναθέτουμε δουλειές σε αναρμόδιους)

-Θρέψε λύκο το χειμώνα να σε φάει το καλοκαίρι. (Ουδείς αχαριστότερος του ευεργετηθέντος)

-Φάει δε φάει ο λύκος, απ' όλους κυνηγιέται. (Καλύτερα να σου βγει το μάτι παρά το όνομα)

-Παντρεμένος γάιδaros κι ανύπαντρος γομάρι. (Τίποτε τελικά δεν είναι καλό)

-Η κατάρα του ψαριού:

Όποιος με πιάνει προκοπή να μην κάνει

Κι όποιος με τρώει, ψωμί να μην χορταίνει

(Λέγονταν για τους ψαράδες που ήταν δύσκολο κάποτε να προκόψουν και για όσους αρέσει η βρώση του ψαριού, είναι δύσκολο να χορτάσουν μόνο με αυτό, θέλουν και πολύ ψωμί)

-Αν σι φάου ιγω η οχιά, μέλ' και γάλα

Αν σι φάει ου γιος μου ου αστρίτς, τσαπί και φκυάρ'

(Λέγεται για τη σοβαρότητα των δειγμάτων του αστρίτη σε σχέση με της «μάνας» του οχιάς. Πολλοί θεωρούν τον αστρίτη ως αρσενική οχιά).

Διαφόρων θεμάτων

-Άλλο άστρο, άλλη μέρα. (Ποιος ξέρει τι μας επιφυλάσσει το αύριο).

-Άλλο είν' το δανεικό κι άλλο το γυριστό. (Ασφαλέστερο το επιστρεφόμενο από το δανειζόμενο)

-Εγώ στραβώνω και πουλώ και συ βλέπε κι αγόραζε. (Οι συναλλαγές έχουν ...αμείλικτους κανόνες: όποιος «φάει» τον άλλον)

-Βάλε κόμπο στη βελόνα μη χαθεί η βελονιά σου (για το πόσο αναγκαία είναι η προνοητικότητα)

-Δεν είδα από τα μάτια μου θα δω από τα φρύδια; (Δεν ωφελήθηκα από κει που περίμενα, δύσκολο να ωφεληθώ από κει που δεν το περιμένω)

-Γαλάτα και μαλάτα (Ήσυχια και ωραία)

-Κάποιον δε τον θέλουν στο χωριό κι αυτός ρωτά για του παπά το σπίτι (Λέγεται για τους ανεπιθύμητους)

-Καθένας κλαίει τον πόνο του κι ο μυλωνάς τη δέση του. (Καθείς και τα προβλήματά του)

-Κακό χωριό τα λίγα σπίτια. (Δεν ζουν καλά)

- Έκλασι η νύφ', σχόλασ' ου γάμους. (Ο έχων το πρόσταγμα, ο πρωταγωνιστής αποφασίζει για το πότε θα τελειώσει κάτι)

-Άμα ξαναγίνω νύφ' ξέρω να προσκ'νάου (Ο σκοπός είναι να μην κάνεις λάθη. Άμα κάνεις μετά μαθαίνεις)

-Ο φτωχός ο Φίλιππος στο χωράφι απόκρευε. (Για τη νηστεία των Χριστουγέννων)

-Ου κλάνας κι ου κ'φός κοντά στα νταούλια σταυλίζονται. (Ο εις για να ακούσει κι ο άλλος για να μην ... ακουσθεί)

-Άλλα λέου στ' θειά μ' άλλα ακούν τ' αφτιά μ'. για τις ... υπέροχες συνεννοήσεις

-Άντρας στου σπít', διάλους πίσου απ' τ' πόρτα. Η ανδρική παρουσία στο νοικοκυριό μόνο προσκόμματα φέρνει

-Όποιους ντρέπιτι πουλλά στερεύτι (ο ντροπιάρης χάνει πολλά)

Προτροπές - Νουθεσίες

Τετάρτη και Παρασκευή τα νύχια σου μη κόψεις
και Κυριακή να μη λουστεις αν θέλεις να προκόψεις

Έχε τα πόδια σου ζεστά, την κεφαλή σου κρύα

Το πρόσωπό σου καθαρό, γιατρού δε θάχεις χρεία

Παραλλαγή της ίδιας:

Έχε τα πόδια σου ζεστά, την κεφαλή σου κρύα

Τον στόμαχό σου αδειανό, γιατρού δε θάχεις χρεία

Φυσικά στη δεύτερη παραλλαγή δεν εννοεί την ξενηστικομάρα, αλλά την με μέτρο πρόσληψη της τροφής.

Όσου φτάν' του στρώμα ν' απλών'ς τα πόδια σ'. (Μην κάνεις έργα που οι δυνάμεις σου δεν επιτρέπουν)

Με το δικό σου φάε και πιε με ξένο εμπορέψ'. (Με τους δικούς σου ανθρώπους μην έχεις οικονομικές συναλλαγές)

Να μη χρωστάς σε πλούσιο, φτωχό να μη δανείζεις. (Ο πλούσιος θα σε κυνηγάει για την εξόφληση κι ο φτωχός θα δυσκολεύεται στην αποπληρωμή)

Πάρ' του γονιού σου την ευκή και στο βουνό περπάτει. (Ευχαί γονέων στηρίζουσι τέκνα)

Τα δόντια τάδωσ' ο Θεός για να κρατούν τη γλώσσα. (Να βουτάμε τη γλώσσα στο μυαλό πριν μιλήσουμε)

Το δουλευτή σου πλήρωνε και ψυχικό μην κάνεις. (Δεν υπάρχει καλύτερο ψυχικό από τον καλοπληρωμένο σου υπάλληλο)

Κουτσό ποτέ μη κυνηγάς, με σένα θα γελάσουν. (Καταλήγει σε βάρος σου να κυνηγάς αδυνάτους)

Πάρε λάδι απ' την κορφή και μέλι από τον πάτο. (Να ξέρεις να επιλέγεις πάντα το καλύτερο)

Πάρε γυναίκα (ή άνθρωπο) από σόι και σκλί από κοπάδι. (Περί ικανότητας εις την επιλογήν)

Φάι λάδ' κι έλα βράδ'. (Για τις ευεργετικές ιδιότητες του λαδιού στις σεξουαλικές επιδόσεις)

-Θέλς γυναίκα; Να πάς στου Μπερίκο (= Δρυμώνας)

-Θέλς βρακί; Να πας στ' Νεροσύρτη

-Θέλς βόδ; Να πας στ' Ντερίκοβα (= Χαλίκι)

Προφανώς τα κορίτσια του Δρυμώνα πλεονεκτούσαν σε ομορφιά, τιμιότητα, νοικοκυροσύνη κλπ. Όσο για το βρακί, λέγεται ότι κάποιος από τη Νεροσύρτη βρήκε δεύτερο (πράγμα σπάνιο) και το δάνειζε. Ενώ για τα δαμάλια φημίζονταν εκείνα του Χαλικιού ως δυνατότερα άρα και παραγωγικότερα στο όργωμα και τις λοιπές εργασίες

Γουρούν' από τη Στράνωμα / γυναίκα απ' τη Περίστα

Κι στου κάμαν γαϊδουροκυλίστρα

Οι γυναίκες από την Περίστα είχαν συγγενείς στο Αμέρικα και τα εμβάσματα έρχονταν αφειδώς. Με την ίδια ευκολία οι γυναίκες χαλούσαν τα χρήματα άρα δεν κάνανε για σπίτι που καταντούσε γαϊδουροκυλίστρα δηλ. άγονο όπως το μέρος που κυλιέται ο γάιδaros.

Μια λόγια παρατήρησις (κυρίως από χείλη διδακάλων, οι οποίοι έτρεφαν αδυναμία σε κάτι τέτοια):

Ο μη έχων τέκνα δυστυχής και ο έχων, έτι δυστυχέστερος

ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Άλλα είναι τ' άλλα κι άλλα της Παρασκευής το γάλα

Γύρω στα 3 χιλιόμετρα από το μοναστήρι του Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου στην Ανάληψη, είχε την σκήπη του ο Άγιος Ιάκωβος. Κάθε Κυριακή πήγαινε στη μονή για να λειτουργηθεί. Έπαιρνε ένα πρόσφορο με το οποίο περνούσε μι βδομάδα. Πολλοί μοναχοί, με προεξάρχοντα τον ηγούμενο, κατηγορούσαν τον όσιο σαν υποκριτή. Για να αποδείξουν του λόγου το αληθές, έστειλαν ένα βοσκόπουλο, μέρα Παρασκευή, να του πάει γάλα. Βρίσκει τον Άγιο το βοσκόπουλο και του λέει:

- Άρμεξα τις κατσίκες μου και σούφερα λίγο γάλα μιας που εσύ δεν έχεις.

- Ευχαριστώ παιδί μου, του λέει ο γέροντας και παίρνει το γάλα. Αλλά τι συμπεθερικό είναι κείνο που περνάει το δρόμο, εκεί απέναντι; Κι ενώ ο μικρός προσπαθούσε να δει το «συμπεθερικό», ο όσιος αφού έβρεξε λίγο τη γενειάδα του, χύνει το υπόλοιπο γάλα σε ένα σωρό από πέτρες που υπήρχε εκεί δίπλα. Όταν γύρισε ο μικρός είδε το τσουκάλι άδειο και τα γένια του γέροντα να στάνε γάλα και νόμισε ότι το «συμπεθεριό» ήταν επιπόνηση για να του αποσπάσει την προσοχή και να πιει το γάλα. Τα νέα έφθασαν στον ηγούμενο και τους κακούς μοναχούς. Όταν την άλλη μέρα ο Άγιος κατέβηκε στο μοναστήρι για τον εσπερινό, όλοι τον κοίταζαν με μισό μάτι και συζητούσαν εις βάρος του γιατί ήπιε γάλα την Παρασκευή. Όταν τέλειωσε ο εσπερινός περίμενε μια γυναίκα για να σαραντίσει. Παίρνει ο όσιος το μωρό και το αφήνει στο μέσον του ναού κάτω από τον πολυέλαιο. Όλων τα βλέμματα ήταν καρφωμένα πάνω του. Σταυρώνει το νήπιο με το ραβδί του και το ρωτά: «ποιος είναι ο πατέρας σου;» κι εκείνο απαντά «ο ηγούμενος». Το ξαναρωτά και παίρνει την ίδια απάντηση. Υποβάλλει την ίδια ερώτηση και Τρίτη φορά και πάλι η απάντηση είναι ίδια!!! Τότε ο Άγιος στράφηκε προς όλους, που κοιτούσαν αποσβολωμένοι και είπε μια φράση, που λέγεται ακόμη και σήμερα στην ευρύτερη περιοχή: «Άλλα είναι τ' άλλα κι άλλα της Παρασκευής το γάλα».

Η μνήμη του Αγίου οσιομάρτυρος Ιακώβου του νέου γιορτάζεται 1^η Νοεμβρίου.

Η καλογερίνα

Κάποτε μια όμορφη βοσκοπούλα πρόσεχε τα πρόβατά της κοντά στο Φίδαρη. Ένας νέος καλόγερος, από το γειτονικό μοναστήρι του Τιμίου Προδρόμου κοντά στην Ανάληψη, την είδε και την ερωτεύθηκε παράφορα. Πήγαινε λοιπόν τακτικά και την παρακολουθούσε κρυφά. Μια μέρα όμως νικήθηκε από τον πειρασμό και επιτέθηκε στη νεαρή βοσκοπούλα. Εκείνη τρόμαξε και τόβαλε στα πόδια. Ο καλόγερος ήταν πιο σβέλτος και την ώρα που την έφτασε εκείνη μαρμάρωσε. Έγινε βράχος, ένας βράχος που «μοιάζει» με κοπέλα. Όσοι πάνε από κείνα τα

μέρη τον βλέπουν. Τον βάφτισαν η «καλογερίνα». Ο νεαρός μοναχός συνειδητοποιώντας το τεράστιο σφάλμα του, έπεσε στο ποτάμι και πνίγηκε.

Ομιλία πολιτικού κατά τον 19^ο αιώνα

Άνδρες τυρογενείς και φθειραπόγονοι, οι τρώγοντες τας ψωραλέας αίγας και καταβροχθίζοντες τον σκολικόβρητον τυρόν, φιλώ τους πέντε μου δακτύλους και σας τους αποστέλλω προς χαιρετισμόν (μούντζα κανονική δηλαδή).

Ρήση εισπράκτορα

Το περιστατικό συνέβη στην ευρύτερη περιοχή του νομού κι όχι στην περιοχή του Θέρμου. Φεύγει το λεωφορείο από Αγρίνιο για Αθήνα γεμάτο. Οι επιβάτες από τη Συκιά όμως ήταν πολλοί και συγκεντρώθηκαν στη γνωστή διασταύρωση μαζί με τους συγγενείς που τους συνόδεψαν για τον αποχαιρετισμό. Σαν είδαν το λεωφορείο να πλησιάζει άρχισαν τα φιλιά κι οι χαιρετούρες. Ο οδηγός του λεωφορείου κόβει ταχύτητα κι ο εισπράκτορας βγάζοντας το κεφάλι έξω, ρίχνει την αμίμητη ατάκα:

- Μη φ'λιέστι ντιπ, είνι τίγκα.

Για τη χελώνα

Σαν ήταν μικρή η χελώνα, ήταν λίγο τεμπέλα. Η μάνα της την παρακαλούσε να κάμει καμιά δουλειά. Δεν ίδρωνε το αυτί της. Μια μέρα η μάνα είχε πάρα πολλές δουλειές που δεν πέρναν αναβολή. Γι' αυτό παρακάλεσε τη μικρή να ζυμώσει. Εκείνη για άλλη μια φορά δεν την υπάκουσε. Έτσι η μάνα την καταράστηκε: νάχει για όλη της τη ζωή το πλαστήρι από κάτω της και τη σκάφη από πάνω της.

Για το κουτσουλιέρι ή γκατσιλιέρα ή γριβούλα

Το κουτσουλιέρι είναι ένα μικρό πουλάκι που πιο πολύ περπατάει παρά πετάει. Για τη ...συμπεριφορά του αυτή, ο μύθος λέει:

Ήταν μια χωριατοπούλα κι είχε δυο άλογα, το Γρίβα και τον Ντορή. Μια μέρα η δόλια τάχασε και δεν μπορούσε να τα βρει. Παρακάλεσε να γίνει πουλί για να τα βρει ευκολότερα. Πραγματοποιήθηκε η επιθυμία της, μόνο που δεν μπορούσε να πετάξει για πολύ. Έτσι άρχισε να περιπλανιέται στους κάμπους και να «φωνάζει» τ' άλογά της: γίρι – γίρι – γίρι ... ντούρ' - ντούρ' – ντούρ'. Κάποιοι το «γίρι – γίρι – γίρι», το ακούνε σαν να φωνάζει το Γρίβα (εξ' ου και γριβούλα) και το «ντούρ' - ντούρ' – ντούρ'» σαν να αναζητά το Ντορή της.

Για το σώγαμπρο

Μια μέρα η αλεπού, μπούκαρε σ' ένα κοτέτσι για να γευματίσει. Την πήραν μυρωδιά όμως και τις άρπαξε για τα καλά. Παραλίγο να τη πληρώσει με την ίδια της τη ζωή. Στο τέλος κατάφερε να ξεφύγει, αλλά οι απώλειες ήταν πολλές: ματωμένη, χωρίς ουρά και σε τρισάθλιο χάλι, γυρνά στο δάσος, όπου τα υπόλοιπα ζώα άρχισαν τα πειράγματα. Χωρίς να χάσει το θάρρος της, γυρνάει και τους λέει: μια χαρά είμαι, δεν έχω τίποτε, είμαι καλύτερα από σώγαμπρος!!!

Δοξασίες

Οι κάτοικοι των χωριών αποκαμωμένοι από τον κάματο της συγκομιδής και για να αποφύγουν τον πολύ ήλιο, ξάπλωναν το μεσημέρι κάτω από δέντρα. Απόφευγαν όμως τις συκιές ή τις καρυδιές γιατί έλεγαν ότι το μεσημέρι γίνεται σατανική σύναξη. Προτιμούσαν τις κερασιές ή τις μηλιές. Μάλιστα την αγριοκερασιά την τοποθετούσαν στη φωτιά από Χριστούγεννα μέχρι του Σταυρού για να φύγουν οι καλικάντζαροι.

«Συνώνυμα» 1

Γυρίζει μετά από πολλά χρόνια στην... κακούργα ξενιτιά ένας κάτοικος ορεινού χωριού. Μέσα στα πολλά που 'χε χάσει, ξέχασε και τη ντοπιολαλιά. Πάει στον πρώτο μαγαζάτορα και του λέει πως πάνε τα πράγματα κι οι δουλειές κι εκείνος απαντά:

-Άστα να πάνε... κεσάτια.

Κεσάτια σκέφτεται ο ξενιτεμένος κι η μνήμη από τη λαλιά στο Αμέρικο δεν τον βοηθάει. Ντράπηκε όμως να ρωτήσει κι έτσι έφυγε. Πάει στο δεύτερο μαγαζάτορα, τον ρωτάει τα ίδια κι τον ακούει να λέει:

-Τι να πάει; Δε γίνεται αλισβερίσι.

Αλισβερίσι, αλισβερίσι... Τίποτε δεν του θύμιζε. Αρκετά μαζεμένος πάει στον τρίτο και εκείνος του απαντάει:

-Δε γεμίζει ο μπεζαχτάς φίλε μου.

Κάπου εκεί παθαίνει την πλάκα του κι η μόνη του παρηγοριά είναι ο τέταρτος μαγαζάτορας απ' όπου ακούει την απάντηση:

-Άδειο το μασούρι φιλαράκο...

Όλοι έλεγαν το ίδιο πράγμα πάνω – κάτω.

«Συνώνυμα» 2

Φίλες φοιτήτριες από διαφορετικά μέρη της Ελλάδας κάνουν τα μπάνια τους σε κυκλαδίτικο νησί. Χαίρονται τον ήλιο στην παραλία όταν ένα μεγάλο έντομο τις εφορμά. Φωνάζει η αγρινιώτισσα:

-Ένα σερσέγκ'.

-Ένας ντάβανος λέει η

-τι ντάβανος μωρέ, αυτό είναι αγριοκούμπανος!!!

Γιατ' είμαστ' έτσ'; «Άνθρουπ' κι ανθρουπάκια».

N. Παπακωνσταντίνου

Ένας μεγάλος ηθοποιός, ο **Νίκος Παπακωνσταντίνου**, καταγόμενος από το Θέρμο και μεγαλωμένος στο Αγρίνιο, είχε το μικρόβιο της συγγραφής. Αν και σπούδασε, εργάστηκε και δίδαξε στην Αθήνα, ποτέ δεν ξέχασε το γλωσσικό ιδίωμα της περιοχής που γεννήθηκε. Γι' αυτό έγραψε το παρακάτω ποίημα στην ντόπια λαλιά:

Σαν τέλιψι ου Θιός τα ιργατά Τ'
Κι όσα χουράει κι δε χουράει ου νους
Κι ικειά π' τα γλέπ' κι π' δε τα γλέπ' του μάτ',
Μπουχός κατέβκι αουπάν απ' τ'ς ουρανούς.
«Τώρα θα φκιάσουμι άνθρουπου απατοί Μας
κατά τ'ν εικόνα και τ'ν ουμίους' τ' δκή Μας!...».
Γροικώντας τ'ν κβέντα ου Βιλζιβούλς
πούχει χουθεί κει παρακάτ'
σκεφτούνταν σ' ότ' θάφκιαν' ου Θιούλ'ς
πως νάβανι κι αυτός τ'ν ουρά τ'.
Παίρν' πλέτι ου Κύριους ιφθύς
Νιράκ' κι χουματάκ' απ' τη γης
Κι πλάθουντας πουλλη ώρα τουν Αδάμ,
Ίδρουσι σα να βγήκι απου χαμάμ.
Τουν φσάει έπειτα στ' μύτ'
ου Αδάμς ασκώνιτι
μα απ' τ' μουναξιά τ'ν πουλλη τ'
ματαξαπλώνιτι!
Κι μι του κουμάτ' π' τ' κόβ' ου Θιός μαν' – μαν'
κουμάτ' απ' του πλευρό τ' κι τ'ν Εύα φκιάν'!
«Αυξάνιστι – τ'ς λέει - κι πληθύνιστι
κι κυριέψτι τ' γης όσ' δύνιστι».
Μόλις τ'ς ιβλόγσι, κ'τάει...
Αϊ-αϊ, αϊ-αϊ, αϊ-αϊ!
Γιουμάτα λάσπις τάγια χέρια Τ'!
Τα τνάζ' μ' όσ δύναμ' είχι, τι να κάν';
Σκύβνι τ' αγγιλικά τ' ασκέρια Τ'
Κι φτάν' οι λάσπις ίσια στου σαϊτάν'!
Κι ικειός σκαρών' με τα λασπάκια,
Σαν τ'ς προυτόπλαστ'ς ίδια ανθρουπάκια.
Μα όπους δεν έχνει μέσα τ'ς ψ'χή,
Τα ζγών' στου Θιό μι προυσουχή
Τ'ν πατούσα Τ' γαργαλάει ου αλητήριους,
Κι μι τ' αφ-χού που κάν' αίφνις ου Κύριους,
Πάει μες τ' μύτη τ'ς η ικπνουή
Κι αμέσους παίρνι κι αυτά ζουή.
«Πιάστι τουν Άγγιλ' ωχ-ωχ-ωχ!
Ιδώ μπρουστά μας ξιμουτώχ

Να μας χαλάσ' τα σκέδια!...
Ξικάμπι πριν μας πιάσ' του γνάτ'
Τα κακουρίζκα ξουανά τ'!».
Μα κειός ταρπάζ' κι χοπ'
Στ'ν άλλ' άκρ' πιτιέτι τ' τόπ'...
Τα χών' σι σκότ'νου λάκου
Κι ρφάει μαζί τ'ς ταμπάκου!...
Ουρμόνις τ'ς δίν' αναβουλ'κά,
Τα μιγαλών' βιασκά-βιασκά
Κι ύστιρα τ'ς λέει πω-πω-πω-πω!
Πώς να κουτήσου να του ειπώ;
«Πρώτα νάστι στ' φαύλ' τ'ν πουλιτική
στ' κλιψά, στου σεξ κι στ' διαβουλή
κι να ξικάντι τ' Αδάμ τ' φάρα
καημός, μαχαίρ' κι φαουμάρα,
για νάχτ' ιφκές απ' τα είκοσ' νχάκια μ'!
κι τώρα άιστι στου κακό πιδάκια μ'...»
«Κακό σπέρνς – κράζ' ου αρχάγγιλους Γαβρίλ'ς,
κακό κι συ θα σμάεις
άλλου μη μι κουλάεις
κι κοίτα τ'ς διαουλιές να τ'ς καταστειλ'ς,
γιατί τ'ς προουσμέν' ασήκωτ' τιμουρία
σα θα σμάν' η Δευτέρα Παρουσία!...»
«Βρε τώρα π'ζούνι χάι-χάι-χάι!
Βρε τώρα ποιος καλουπιρνάει;
Κι όσου για κείνου πλες πως τ'ς πιριμέν'
Ποιος ζει ως τότενς κι ποιος πιθαίν';»

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΡΟΥΜΕΛΗΣ

Οι κλέφτες του Ζυγού

Βουνά μ' για χαμηλώσετε, παραμερίστε λίγο
για ν' αγναντέψω το Ζυγό και τα Καστανοχώρια
να δω τους κλέφτες του Ζυγού και τους καπεταναίους,
να ιδώ τους αδελφούς Μακρή, έξι αδερφούς Ντοβαίους,
να ιδώ το Τσάκο Θοδωρή, τους Τσελεπελαίους.
Αυτοί 'ναι οι κλέφτες του Ζυγού κι οι καπεταναραίοι
όπου φυλάνε το Ζυγό και πολεμούν τους Τούρκους.

Του Κίτσοπλάκα

(πρωτοκλέφτη του Σομπονίκου – Νερομάνας)

Του Κίτσου η μάνα η Ευγενή μοιρολογάει και κλαίει
με το ποτάμι μάλωνε μα και το παρεκάλει.
-Ποτάμι μ' για λιγόστεψε, ποτάμι μ' κάνε πόρο
για να περάσω απόπερα, από τα Ρεμματάρια
να μη νυχτώσω και ταχύ να φτάσω στον Μπερίκο
για να ρωτήσω η καφερή να μάθω για τον Κίτσο.
Έμαθα πως τον βάρεσαν εφές στο Ξεροβούνι
και μου ζητάνε ξαγορά δέκα χιλιάδες γρόσια.
Τρεις παταριές του ρίξανε με τρι' ασημένια βόλια
τόνα του πήρε τα πλευρά και τ' άλλο την κοιλιά του,
το τρίτο να μην έσωνε, τον πήρε στο ριζάφτι.
Κι ο Κίτσος μου εστέναξε, μανούλα μου που είσαι,
με βάρεσαν με μπαμπεσιά οι **Παληκοκονιαρίτες**.
Άσε με ποταμάκι μου, άσε με να περάσω
και θα σου ρίξω πλερωμή, δέκα ποτήρια μόσκο.

Των Σισμαναίων

Το λέν' οι κούκοι στα βουνά κι οι πέρδικες στα πλάγια,
το λέν οι Κραβαρίτισσες κι οι Κραβαριτοπούλες:
Παν οι αρχόντοι στον πασά, παν οι κοτσαμπασήδες,
πάνε τα Σισμανόπουλα, ο Μήτσος κι ο Γιαννάκης.
Ο Μήτσος πάει τα φλουριά, Γιαννάκης την Ελένη.
-Πολλά τα έτ' αφέντη μου! –Καλώς τον κυρ Γιαννάκη!
Γιαννάκη, τι παλάβωσες και πήρ' ο νους σ' αγέρα
και χάλασες τρία χωριά, τρία κεφαλοχώρια,
Γρανίτσα το Τρανό Χωριό, Ζελίτσα ξακουσμένη;
-Έφταιξ' αφέντη μ', έφταιξα και να με συμπαθήσεις.
-Δεν είναι για συμπάθισμα, για να σε συμπαθήσω.
Τα παλαμάκια βάρεσε και το **τζελάτη** κράζει!

Του Νούρκα

Τρία πουλάκια κάθονταν ψηλά στον Παλιοπύργο.
Το 'να τηράει τ' Απόκουρο και τ' άλλο τα γιοφύρια,
το τρίτο το καλύτερο μοιρολογάει και λέει:
«Μας ήρθε η άνοιξη πικρή και ραμαζάνι μαύρο.
Μας εγελάσαν οι Ρωμιοί, Χρήστος και Μεγαπάνος,
εφέρανε την κλεφτουριά από τα βιλαέτια».
Ο Θοδωράκης φώναξε από την κρύα βρύση
«Βάλτε φωτιά στ' Αλάμπη, στον έρημό του κούλα».
Κι ο Αλάμπης σαν τα' άκουσε πολύ του κακοφάνει,
το άλογό του γύρισε στο Νούρκα για να πάει.
«Τι λες Νούρκα να κάνουμε, τι λες Νούρκα να γένει;»
Αλάμπης προσκύνησε στον καπετάν Γιωργάκη.
«Έβγα και συ, μωρέ Νούρκα μου, έβγα να προσκυνήσεις».
«Δεν είμαι νύφη για να βγω έξω να προσκυνήσω.
Γιουρούσι κάνω να σωθώ πατάω σε σκοτωμένους».

Το τραγούδι του Τσέλιου

Πικρά το λένε τα πουλιά, της άνοιξης τ' αηδόνια,
πικρά το λέει μια βλάχισσα του Τσέλιου μοιρολόι,
κάτω στον Άσπρο ποταμό, πουν' τα πολλά τα χιόνια.
Χιόνια μου να μην λιώσετε, ώσπου να πέσουν κι άλλα,
γιατί 'ναι ο Τσέλιος άρρωστος, βαριά για να πεθάνει.
Χίλιους γιατρούς εκάλεσε να βρει τη γιατρεία του.
Κανένας δεν του έβρισκε, του Τσέλιου την αρρώστια,
κι ένας γιατρός Βασιλικός, κρυφά τον κουβεντιάζει:
-Τσέλιο μ' δεν είσαι άρρωστος, αρρώστια συ δεν έχεις,
μια κόρη σε βαλάντωσε και θα σε πάει στον Άδη.
Παίρνω τα χέρια σταυρωτά και την καρδιά κρατώντας,
στο δρόμο όπου πάγαινα, στο δρόμο που παγαίνω,
βρίσκω την κόρη που 'ρχεται, παίζοντας και γελώντας.
Έκατσα και τηςμίλησα, κάθομαι και της λέω:
-Κόρη μ' εσύ 'σαι ο γιατρός, κι εγώ ο λαβωμένος,
έλα να σμίξουμε τα δυο να γιατρευτώ ο καημένος.

Της Ζαχαρούλας

Σειώντι τα δέντρα, σειώντι Ζαχαρούλα μ',
σειώντι κι τα κλαριά.
Σειέτι κι η Ζαχαρούλα η ζαχαρένια
με μια λαβωματιά.
Το λάβωμά της είναι ζαχαρένια μ'
πως δεν παντρεύεται
και μέσα στο χωριό της, καλή τσούπρα μ'
δεν προξενεύεται.
Ζαχαρούλα είν' τ' όνομά σου

και γλυκό τα φίλημά σου.

Κείνο τ' αστέρι το λαμπρό

Κείνο τ' αστέρι το λαμπρό που πάει κοντά στην Πούλια,
κείνο που φέγγει κι έρχομαι, Δέσπω μου, στην αυλή σου.
Βρίσκω την πόρτα σφαιλιστή και τα κλειδιά παρμένα,
Σκύφτω, φιλώ την κλειδαριά, σκύφτω, φιλώ την πόρτα.
«Σήκω ν' αλλάξεις κόρη μου, να βάλεις τα καλά σου
γιατί 'ρθαν να σε πάρουνε πεζούρα και καβάλα.
Χίλιοι έρχονται κι άλλοι χίλιοι πεζούρα,
'ξήντα μουλάρια κουβαλούν σιτάρι για το γάμο».

Της Αναστασιάς

Βλέπεις εκείνο το βουνό το κορφανταριασμένο,
πό 'χει ανταρούλα στην κορφή και καταχνιάς στον πάτο,
πό 'χει τον πύργο γυάλινο, τα τζάμια κρυσταλλένια;
Εκεί κοιμάται μια ξανθιά, μιας χήρας θυγατέρα.
Μα πώς να την ξυπνήσουνε, μα πώς να της το ειπούνε;
«Ξύπνα καημένη Αναστασιά, ξύπνα, καημένη τσούπρα,
ξύπνα ν' ανάψεις τη φωτιά, να σβήσεις το λυχνάρι
γιατί μας πήρε η χαραυγή το δόλιο μεσημέρι».
«Πώς να σ'κωθώ λεβέντη μου, πώς να σ'κωθώ πουλί μου, μπλεχτήκαν
τα μαλλάκια μου με τα δικά σου αντάμα».

Απόψε δεν κοιμήθηκα

Απόψε δεν κοιμήθηκα και σήμερα νυστάζω
για δυο ματάκια γαλανά που μ' έχουν λαβωμένο.
Θε να τα κλέψω μια βραδιά, νύχτα με το φεγγάρι,
να τα' ανεβάσω στο βουνό, ψηλά στο κορφοβούνι,
να τα φιλώ μεσάνυχτα, να τα φιλώ το τάχυ,
κι όντας λαλάει η πέρδικα, κι όντας λαλάει τ' αηδόνι,
κι όταν το λέν' οι όρνιθες, το λένε τα παγώνια.
Ξύπνα, περδικομάτα μου, ξύπνα να 'ρθείς μαζί μου,
να σου φιλήσω την ελιά πούχεις στο μάγουλό σου.

Κοπέλα με καλή καρδιά

Κοπέλα με καλή καρδιά,
σαν κλάρα από βαλανιδιά,
το ταγάρι θα κρεμάσω,
θα πεθάνω αν σε χάσω.
Όπως είσαι θα σε πάρω
και στεφάνι θα σου βάλω.
Τα τσαπράζια, το σπαθί έχω,

τσούπρα μου, ζωθεί,
να παλέψω με το Χάρο
κι αν νικήσω θα σε πάρω.

Ξύπνα περδικομάτα μου

«Ξύπνα περδικομάτα μου, κι ήρθα στη γειτονιά σου.
Χρυσή πλεξούδα σουφερα, να πλέξεις τα μαλλιά σου,
να στολιστείς, να χτενιστείς, να ιδώ την ομορφιά σου».
«Δεν τόξερα λεβέντη μου, πως είναι η αφεντιάς σου,
σαν τη λιβαδοπέρδικα να `ρθω στην αγκαλιά σου,
να σε φιλήσω δυο φορές να κάψω την καρδιά σου.
Θα γένω και γλυκομηλιά στον ίσκιο μου να κάτσεις».
«Σκέψου τα αποφάσισε τούτο το καλοκαίρι
κι αν βγάλεις την απόφαση, εγώ σε κάνω ταίρι».

Για σένανε, Ρουσούλα μου...

Για σένανε, Ρουσούλα μου, με βάλανε στο κάστρο,
για δυο λογάκια που `παμε και τα `πες τ' αδερφού σου.
Του `πες πως αγαπιόμαστε κρυφά απ' τους γειτόνους.
Εμείς κι αν αγαπιόμαστε τον κόσμο τι τον μέλλει;
Τάχα δεν θα `ρθει ένας καιρός, να βγω κι εγώ απ' το κάστρο;
Να κάψω χώρες και χωριά, χωριά και βιλαέτια, να κάψω την
Τριπολιτσά, να κάψω την αγάπη μου μέσα στα φυλλοκάρδια.

Η ΟΜΑΔΑ ΜΑΣ

Βασιλική Αβαρκιώτη
Λαμπρινή Γκαλπένη
Σταυρούλα Κουκούτση
Γιάννης Λάμπρος
Παρασκευή Λιανού
Ελένη Παπαγεωργίου
Κωνσταντίνα Ρεντζή
Πόπη Χαλτούπη
Ιωάννα Κουτσούμπα
Κατερίνα Λάμπου
Κωνστατνίνα Λιανού
Μένια Χαλτούπη
Βιολέτα Σαγώνα

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ ΑΠΟ ΚΑΡΔΙΑΣ

Θερμές ευχαριστίες πρέπει στον **κυρ-Κώστα Γιαννούλη**, τη «ψυχή» του σχολείου μας.

Στους οικείους των παιδιών της ομάδας και όχι μόνο, για την πολύτιμη συνεισφορά τους.

Στον άνθρωπο που τιμά τη λέξη «συνάδελφος», **Στέφανο Ουγιάρογλου**

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

«**Θέρμος και Απόκουρο**» Ιστορία- Αρχαιολογία – Λαογραφία» του Δημητρίου Λουκοπούλου. Ιστορικές εκδόσεις Στέφανος Βασιλόπουλος
«**Το βιβλίο της Δερβέκιστας**» των Νίκου Χ. Τσολοδήμου – Τίμου Β. Δημητρακάκη. Εκδόσεις ΝΕΑ ΣΚΕΨΗ, Αθήνα 1978

«**Ιδιωματικό – Λαογραφικό Γλωσσάριο Ξηρομέρου Ακαρνανίας**» του Γεράσιμου Παπατρέχα. Έκδοση της Ένωσης Αιτωλοακαρνανών Περιστερίου «Η Έξοδος»

«**Αντίλαλοι από το Δρυμόνα Αιτωλίας**» του Γ. Δ. Δημητράντζου. Αθήνα 2007

«**Στρανωμίτικα**» του Βασίλη Μπουρμπούλα. Έκδοση του ίδιου το 2000 στην Αθήνα

«**Ανθολογία Αιτωλοακαρνανών Λογοτεχνών Ποιητές – Πεζογράφοι 1821 - 2002**». Έκδοση ΕΑΛ 2002

«**Δημοτικά Τραγούδια της Ρούμελης**» Θανάση Παπαθανασόπουλου

«**Καταγραφές Δημοτικών Τραγουδιών**» Κώστα Αθ. Ξυγκά - Νερομανιώτη

«**Τα Μπερκιώτκα**» του Νώντα Ρεντζή που δημοσιεύονται στην εφημερίδα «ο Δρυμόνας».

«**Μείζον Ελληνικό Λεξικό**» Τεγόπουλου - Φυτράκη
Ιστοσελίδες στο διαδύκτιο σχετικές με το θέμα.